

Ружа Јеличић,
Техничка школа *Иван Сарић*, Суботица

Прегледни рад
Методичка пракса број 1/2020
УДК: 159.9
141.1(049.32)
стр. 5 - 14

САМОМЕСЕБИ

(омаж књиге Марка Аурелија *Мисли* у образовању и васпитању омладине у
21. веку)

Резиме: Поред тога што свако од нас представља делић слагалице Космоса, сви живимо и у свом унутрашњем енергетском свемиру. Можемо га назвати вибраторно поље Бића. Тек када себе прихватимо у целини, такве какви јесмо, онда можемо да се променимо. То је изузетно тешко младим људима да схвате и прихвате. Млади људи су данас заокупљени собом на егоистичан начин, да при том о себи не знају базичне ствари, због тога све више младих почиње да има озбиљне проблеме, попут нервозе, нестрпљивости, потиштености и депресије. Можете поседовати широко теоријско знање о некој области, али једино истинско знање је спознање. Оно мора бити искуствено. Које су последице занемаривања психичког плана личности? Да ли постоје неке пречице како бисми надокнадили изгубљено? Шта се сада може урадити? Одговоре на ова питања покушала сам да пронађем у размишљањима римског цара Марка Аурелија, који да би о себи и владарским пословима положио рачуне и тако пронашао подршку и утеху, написао мисли *Самоме себи*. Најважнији детаљ читавог овог рада је преношење поруке да је сваки млад човек чудесно надарено и способно људско биће које има јединствену животну сврху коју треба поделити са светом.

Кључне речи: млади, самоспознаја, дисциплина, интуиција

УВОД

Млади се све више осећају беспомоћно, потиштено и зловољно, да томе не знају прави разлог. И шта год да се око њих дешава, увек поводе за своје емоције траже изван, споља, на површини. Хајп којим су свакодневно изложени, често их инфицира, заслепљује и одузима сва чула и капацитете, због чега не умеју да се окрену правим вредностима. Како би се требало односити према сопственој слабости и незадовољству? Већина младих у таквим ситуацијама помисли да проблем није у њима, и да би много боље функционисали када би им ово или оно било доступно.

Истина је да када би се наша околина више трудила, живот би можда био много лепши и једноставнији. Међутим, млади често заборављају да су и они део нечије околине, и да се живот и заједница заправо заснивају на мноштву појединаца. Младима је потребно објаснити да су они центар своје перспективе, и да су они извор и полазиште свих емоција и мисли које испољавају. Ово делује доста једноставно, али за многе младе људе је оно што се подразумева, заправо, оно преко чега се олако прелази и што се занемарује.

Основно правило за испуњенији и квалитетнији живот је дао римски цар Марко Аурелије у својим записима *Самоме себи*: **Пођите од себе**. Најближа особа, најоданији пријатељ, најинтимнији саговорник, то сте ви – сами себи.

Микро и макро универзум

Свако је вредан онолико колико је вредно оно око чега се труди.

Марко Аурелије

Твоје оштроумље јесте за похвалу. Али наћи ће се друге врлине за које не можеш да кажеш да ниси обдарен. Прихвати да будеш оно што носиш у себи: поштен, озбиљан, истрајан, неспутан, задовољан судбином, умерен, добродушан, слободан, једноставан, марљив, великодушан. Зар не осећаш колико тога можеш да урадиш захваљујући својим врлинама, због којих не можеш да се изговараиш недаровитошћу или неспособношћу? А ти ипак свесно остајеш испод својих могућности. Да ли те је недаровитост присилила да се буниш, да будеш лаком, да ласкаш, да кривиш тело, да се улагујеш људима да би им се свидео и да се тако размећеш и толико потресаи душу? Не, тако ти богова! Могао си још давно да исправиш те мане, а у крајњем, ако би и био такав, само би ти пребацили да си веома спор и неразборит. Због тога би онда требало да се посветиш вежбању и да не прихватиш своју тромост или да се њоме поносиш (Аурелије, 2018: 50-51).

Свако ново доба доноси своје изазове и обележја. Данашњицу сачињавају ричеви, лајкови, хаштагови, емотикони и друштвене мреже. Садашњица је инстант, јер нам је наметнуто уверење да не смемо стати. Млади људи сами себи намећу очекивања због

жеље да се истакну, да се допадно, да оставе неки траг, а оно што се некад називало основним потребама: редовна физичка активност, дружење, читање, окретање себи, постаје луксуз. Данас када су нам информације никад доступније, као и могућност изношења мишљења на друштвеним мрежама, млади постају све површнији и неискренији. Чини се да је све већи јаз у комуникацији међу људима, али и онај са самим собом. Баш зато што је све у тренутку доступно, млади врло лако упадају у летаргију, заборављају да цене, да захваљују и да се радују. Влада дефицит старсти за потрагом, истраживањем, покушајима да се нешто разуме (Вајдијантан, 2018).

С појавом интернета, човек је остварио давни идеал: да буде владалац свег знања овог света и да му ништа није далеко и ван домена. Убрзан развој интернета и друштвених мрежа, заправо нас је удаљио од суштине интелектуалног и духовног, и направио од нас распршене тачке на мрежи непрекидне комуникације. Млади су престали да буду акумулатори и колектори знања и постали су базични преносиоци информација. Због тога, њихове интелектуалне и духовне способности постају све слабије, док умеће рада на рачунару и глобалним комуникативним мрежама постаје све боље и природније (Кин, 2017). Да ли се млади људи претварају у машине које су ту да буду повезане и стално доступне у свету непрекидне комуникације?

Млади су углавном мишљења да је било какво школовање, читање или учење, безвезно улагање труда, и да су усмерени искључиво на оно што њих конкретно интересује. Дефицит образовања, ширине и опште културе су кобни по будуће генерације, али је то уједно и грешка оних који се едукацијом баве. Код младих треба развијати љубав и смисао према образовању, предочити им врлине општег, дуготрајног и непрекидног образовања, и то не само ради стицања знања, већ и ради одржавања когнитивних и интелектуалних способности током целог живота (Бери и Бери, 2012). *Труди се пажљиво сваког тренутка да све што ти је у рукама обавиш тачно и с природним достојанством, с љубављу, слободно и праведно. Гледај да све обавиш као да ти је последње, без имало таштине, без страсног одбијања власти разума, без лицемерја и себичности, задовољан оним што ти је судбина доделила. Погледај колико је мало потребно да неко ко влада собом живи срећно и побожно. Јер, од онога који води рачуна о те две ствари богови ништа више и не траже* (Аурелије, 2018: 20).

Млади, као живи системи, стално вибрирају из равнотеже у неравнотежу, јер постоји несклад у присуству животне снаге у њима. За пад снаге је углавном одговоран живот који проводе у хроничном стресу, под доминацијом негативног размишљања и емоција. За сваког младог човека, успех и срећа представљају ствар личног избора и афинитета. Младе треба усмеравати да себе посматрају као бића која заслужују љубав и пажњу, успех и напредак (Гринспен, 2013). Стрес, депресија и физички ометачи утичу на пажњу младих. Наш задатак је да им помогнемо да приметите и освестите све те утицаје, да раде на самопоуздању, јер само када смо задовољни сопственим животом престајемо да тражимо одобрење од људи око нас и средина у којој се налазимо престаје да има јак утицај на нас. *Тражиш хвалу од човека што три пита у једном сату прокуне себе. Желиш да те цени неко ко ни самог себе не цени? Зар може себи да се свиди онај што*

се каје за све што је уради? (Аурелије, 2018: 100)

Не ограничавај се само на то да удишеш ваздух који те окружује, већ учествуј у уму који све обухвата. Као што је ваздух на дохват свему што дише тако је и мисао приступачна свакоме ко жели да у њу продре (Аурелије, 2018: 100). Могућности и прилике које им се пружају млади често предвиђају и не користе их, док, с друге стране граде упорност у емотивним и друштвеним односима који су бесперспективни и токсични. Тако упадају у зачарани круг, у вртлог свакодневнице у којој сагоревају. Сукоби на друштвеним мрежама, вршњачко насиље и злостављање, постали су наша реалност. До ове врсте сукоба долази услед тога што млади очекују инстант одговоре у комуникацији, те не дају саговорнику довољно времена да обликује потпуну мисао. *Не прихватај она мишљења која доноси обесник или они који желе да владају тобом, већ размотри каква су, да ли су у складу са истином* (Аурелије, 2018: 38). Поруче се на тај начин погрешно тумаче и долази до неспоразума. Погрешна реч или лоше формулисана мисао могу довести до многих конфликта. Како бисмо све наведено спречили, једино можемо променити своје деловање. Мере могу да се предузму пре свега на индивидуалном нивоу, јер никога не можемо присилити да промени начин на који реагује.

Као скромни допринос на путу ка побољшању обесхрабрујуће статистике, одлучила сам да са ученицима одељења 2ТУС (друга година, Техничар унутрашњег транспорта) кроз радионице на ЧОС-у које су реализоване у јануару школске 2020. године у Техничкој школи *Иван Сарић* у Суботици, креирам листу корисних савета како да млади одрже менталну кондицију и очувају високу фреквенцију. Закључци ученика су дати у наставку.

- Волети себе. Бар једном дневно кажите себи: *Волим те. Стварно те волим.*
- Живети у садашњем тренутку, доживљавајући сваки моменат таквим каквим је, знајући да је будућност сигурна и радосна.
- Бити захвалан.
- Изабрати време када нећете бити доступни на мобилном телефону и друштвеним мрежама.
- Одвојите мало времена и размислите о својим одговорима пре него што пошаљете свој коментар, твит или смс. Не одговарајте уколико осећате да сте под притиском или стресом.
- Ограничена употреба интернета.
- Мозгалице, судоку, загонетке, укрштенице, Рубикова коцка,... Постоје многи начини на које бисмо могли упослити можда не вијуге.
- Читање. Вратите се књиги као старом пријатељу, јер ће вам се и она обрадовати и наградити вас на неочекиван начин.
- Уместо пасивног гледања телевизије, пронађите заборављене друштвене игре. Игра, квалитетно уложено време и ментално разгибавање никоме нису донели ништа лоше.
- Физичка активност.

Све је настало са разлогом, и коњ и винова лоза. Што се чудииш? И сунце ће рећи: Постојим због нечега. Исто тако и остали богови. А ти, због чега си ти рођен? Да би уживао? Испитај је ли тај закључак одржив (Аурелије, 2018: 92). Млади који су окренути себи, ослоњени на своје способности, постају проактивни и слободни да креирају свој свакодневни живот. То покреће бескрајну креативност, отвара нове могућности, повећава сигурност и даје самопоуздање. Јеси ли икада видео одсечену руку, ногу или главу, како негде бачени леже на земљи далеко од остатка тела? Такав си и ти када не прихватиш оно што се дешава, већ се одвајаш и чиниш нешто потпуно супротно заједничкој користи. Одвојио си се од природног јединства чији си део по рођењу, а сада си осекао самога себе. И то је, међутим, чудесно, можеш наново да постанеш једно. Ниједном другом бићу бог није подарио да може, после растављања и разбијања, поново да се уједини. Погледај колико корисну ствар је бог подарио човеку: његова је воља да ли ће се одвојити од целине, а ако то учини може поново да се врати и заузме своје место (Аурелије, 2018: 95).

Дисциплина: основни корак у постизању циља и успеха

**Цени оно најбоље у себи јер оно управља твојим животом.
Марко Аурелије**

Да је лако успети у животу, свако би био успешан. Млади тешко схватају да иза успеха стоји напоран рад и пожртвованост, због тога већина њих никад не досегне свој пуни потенцијал. Кад год одлуче да се не посвете и фокусирају на оно што би требало, неће само прокоцкати своју шансу за раст и развој него ће губити, део по део, своје самопоуздање. *Неваљалство не штоди свету, као што неваљалство у појединачним случајевима не штети ближњима. Оно штоди једино ономе што неће да га се ослободи, а може то да учини сваког часа (Аурелије, 2018: 100). Слика себе као лење или неуспешне особе лако може да се претвори у самоиспуњујуће пророчанство.*

Само су дисциплиновани људи заиста слободни у животу. Ако си недисциплинован, онда си роб својих расположења и страсти. Знање ништа не вреди ако у младим људима не пробудимо дисциплину која ће им помоћи да то знање и примене. Срећа и таленат су одлични предуслови, али без дисциплине неће нас далеко одвести (Бергман, 2011). *Питагорејци су прописивали да дижемо поглед у небо, да бисмо једнако на уму имали бића која увек на исти начин испуњавају свој задатак, одана дисциплини, чистоти и обнажености, јер звезде ништа не покрива (Аурелије, 2018: 136). Дисциплина је супермоћ за остварење снова, здравијег живота и постизање среће.*

На један начин лети стрела, а на други дух. Дух, када је опрезан и када се усредсреди на циљ, води право на њега (Аурелије, 2018: 101). Шта је то што једном младом човеку обезбеђује да држи све конце у рукама и има потпуну контролу над својим понашањем и поступцима, док други запињу и у томе подбацују? Како једна млада особа може да буде толико свесна свега што ради у сваком тренутку, док друга

своју концентрацију и пажњу баца у ватру? Одговор је у дисциплини, која је нераскидиво повезана са способношћу самоконтроле – контроле понашања, навика, рутине, емоција и својих мисли.

Колики мир добија онај ко не мари шта је сусед рекао, урадио или помислио, већ пази само на оно шта он сам ради, да то буде правично, здраво и у складу са свим добрим. Не осврћи се на лоше карактере, већ стреми право ка циљу, и не зверај около (Аурелије, 2018: 38). Младе треба научити да без обзира на дистракције модерног доба остану фокусирани на свој циљ. Једном када остваре навику учења, здраве исхране и вежбања, лакше ће се придржавати те зацртане путање јер она постаје део њих, део њиховог карактера. С временом, намера постаје сврха која нас усмерава ка реализацији циља (Давирс и Гинтер, 2012). Насупрот томе, када стално нешто изнова почињемо и прекидамо, када нисмо сигурни у себе, када стално мењамо мишљење, то у нама буди осећај фрустрације и малодушности. Додатни *пријатељи* дисциплине, они који с том вештином иду подруку, јесу упорност, посвећеност и мотивација.

Дисциплину можемо да применимо на било које животно подручје. Ученици одељења 2ТУС су на радионицама које су спроведене у оквирима ЧОС-а у фебруару 2020. године креирали две формуле везане за квалитетне животне промене:

**МАЛИ, ПАМЕТНИ КОРАЦИ + ДИСЦИПЛИНА + УЛОЖЕНО ВРЕМЕ =
РАДИКАЛНА ПРОМЕНА
ЖЕЉА - ЗАДАТАК – ЦИЉ**

Један од ученика је навео да спроводећи конкретне задатке, помисли да је већ реализовао циљ, па се заустави на пола пута. Покушао је да нам на конкретном примеру објасни разграничења између жење, задатка и циља.

Пример:

Лоша оцена из математике која му представља сметњу.

ЖЕЉА: Желим да имам 5 из математике. /Жеља често може бити у несагласју са реалношћу./

ЗАДАТАК: Пажљиво ћу слушати градиво које професорица излаже, вежбаћу сваки дан по сат времена, нећу занемаривати домаћи задатак, долазићу редовно на допуску наставу.../Задаци су мали кораци који, обављани у континуитету, доводе до остваривања постављеног циља./

ЦИЉ: Остварићу бољу оцену до трећег класификационог периода. /Циљ је позитивно дефинисан резултат који желимо да остваримо јер нам је важан и адекватно нас мотивише./

Блокада у виду фрустрација настаје када млади поставе пред себе нереалан циљ у чијим резултатима желе да уживају већ сутрадан. Постоји кинеска пословица која каже да се не обара свако дрво првим ударцем. Ко има довољно стрпљења, остварује шта год пожели. До великог циља се стиже малим, паметним корацима. До великих подухвата

се стиже након много утрошеног времена и много покушаја. Млади требају да имају велике снове и постављају себи циљеве али требају да буду свесни да пут до њиховог остварења треба добро да се испланира и да на тај пут требају да крену опремљени вољом, снагом, стрпљењем и дисциплином. *Све што долази, долази правично, а до тог ћеш закључка доћи ако то марљиво проучиш. По мом мишљењу, след свега што се дешава не само да је природан него је и праведан, као да свесно биће све додељује по заслугама. Пази како си нешто почео да радиш и кад нешто радиш, ради то с циљем да постанеш добар човек, у пуном значењу те речи. Придржавај се тог правила у свему што предузимаш* (Аурелије, 2018: 38).

У данашњем друштву врлине попут мотивације и дисциплине имају лошу репутацију. Млади верују да се може успети уз врло мало или чак нимало труда. Томе увелико доприносе инфлуенсери са друштвених мрежа и телевизијске талент шоу емисије преко којих млади стичу утисак да уопште не морају да буду свесни колико је трновит пут до успеха, пут који захтева дисциплину, издржљивост и труд само ако желе да преживе на сцени, а камоли да се задрже на врху. *Отрезни се, дођи себи и поново се пробуди и схвати да те снови узнемиравају. Наново посматрај све будан, како си недавно гледао!* (Аурелије, 2018: 68) Млади су уверени да постоји лакши начин или пречица до успеха уз минимално улагање сопствени снага. Апатија, себичност, одуговлачење и кретање линијом мањег отпора су главни непријатељи дисциплине. Узречицу ***Заврни рукаве и ради*** су заменили ***Заслужујем нешто само по себи!***

Ако желимо да остваримо све чему се надамо, морамо да заврнемо рукаве, јер се у животу до медаља не долази лако. Испуњавање циља изискује напоран рад и одустајање од много тога, а притоме постоји велика вероватноћа да ћемо запети пред бројним препрекама, и онда када будемо врло близу успеха, толико да га можемо осетити, стићи ће још неки изазов како би нас тестирао колико снажно желимо да остваримо свој наум. *Покушај да схватиш што ти се говори. Утисни се духом у оно што се дешава и што радиш* (Аурелије, 2018: 79). Младе треба оспособити да је - без обзира на падове и учење на сопственим грешкама- потребно наставити даље. Много је младих који само седе на клупи и никада се не охрабре да заиграју на терену живота. Уместо да се изборе са својим унутрашњим сумњама, страховима или недостатком мотивације, не раде ништа, само пасивно чекају да им се живот догоди. *Окани се маите. Спречи да се нагони играју са тобом као с лутком на концу. Ограничи се на садашње време. Препознај оно што долази теби или другоме. Разложи и растави ствари на њихов узрок и материју. Мисли на свој последњи сат, а грешку коју је неко учинио остави тамо где је и настала* (Аурелије, 2018: 79). Примери који инспиришу су млади који храбро искораче на терен знајући да живот не пружа гаранције. Те особе доносе позитивне промене. Они упорно, дисциплиновано и непрекидно спроводе оно до чега им је стало.

Аутентично сопство: Ко сам ја? Ја сам то.

Свет је промена, а људски је живот провиђење.

Марко Аурелије

Шта је достојније једног мудрог човека него да, у свакој прилици остане мудар, благородан и једноставан. Ништа није неподношљивије него када је охолост под маском скромности (Аурелије, 2018: 145). Непрекидна трка да се негде стигне, да се нешто зна како би се другима показало да се зна, да се има савршено лице и тело, да се истакну материјалана богатства и непрестано поређење са другима. У овом неуравнотеженом стању свести, млад човек престаје да буде оригиналан и аутентичан, него представља себе као манипулатора како би нешто добио од света, надајући се да ће га то употпунити (Фром, 2015). Код неких младих људи овај начин тражења себе кроз спољашњи свет поприма екстремне размере. Једно од главних питања данашњице је како да се млад човек врати себи и престане да тражи од света и других да се промени ради његове среће?

Одговор је у интуицији. *Гледај какво је све само у себи изнутра – испитај његову материју, узрок и циљ* (Аурелије, 2018: 142). Ми већ све знамо. Интуиција је гомила информација унутар нас, којих нисмо ни свесни. Интуиција нас води током целог живота, свакодневно. Препознавање интуиције захтева присутност, захтева пажњу према самоме себи; интуиција си ти, твоје више ја, које нестрпљиво чека да га водиш. *Како је смешан и чудан човек који се чуди какво је оно што нам се у животу дешава!* (Аурелије, 2018: 142) Људски неуролошки систем је најразвијенији и најперцептивнији систем, тако да би ми требало да будемо много осетљивији и перцептивнији према свему око нас. Млади људи углавном то нису, јер да би били интуитивни, неопходно је да искључе интелект.

У неким ситуацијама, интуиција говори врло директним речима: не желим да идем тамо, ово ми се свиђа, не осећам се сигурно овде, желим то да урадим. Интуиција се може испољити и кроз врло јаке емоционалне одговоре: снажан осећај љубави према особи коју никад раније нисмо срели, бризнути у плач, дубоки смех из стомака... Интуиција често долази и у облику интензивне физичке сензације, као што су жмарци у карлици, струја у кичми, топли дланови. Млади најчешће нису ни свесни те силе и не прате је. *Светлост лампе не губи на јачини све док не згасне. Зар ће се истинитост, правичност и мудрост у теби угасити пре времена?* (Аурелије, 2018: 142) Код многих млади она је успавана, али се може пробудити, развити и користити за олакшање животног путовања.

Како би млади људи изоштрили перцепцију, а уједно и интуицију, неопходно је да се ослободе ослањања на спољашњу буку, на мишљење других и на савете душебрижника. *Онај што не зна шта је свет, не зна ни своје место у свету. Ко не зна зашто је рођен не зна ни ко је он сам нити зна шта је свет. Ко занемари једно од та два, не би могао да каже ни зашто постоји. Какав је човек коме је важно да га хвале или куде они што не знају ни где су, ни ко су?* (Аурелије, 2018: 100) Потребно је посаветовати младог човека да почне да користи своје унутрашње мапе, да буде сам себе сакрални учитељ и пророк, као и да почне да открива уметност слушања и повезивања са собом. Наш ум, тело и душа су моћне машине. Када научимо да им верујемо и да их користимо као јединствен механизам коме ћемо дозволити да нас води,

тај механизам нас може довести до најлепших дестинација.

Размишљање једне од ученица из одељења 2ТУС на тему интуиције је следеће: *Када сам научила да препознам свој унутрашњи глас, почела сам да осећам невероватне благодети, да упознајем фантастичне људе и користим прилике. То ми је помогло да поставим јасне и прецизне границе и да проценим када треба да кажем да, а када не. Било ми је неопходно само да стишам спољашње коментаре, како би чула унутрашњи шапат који ми је довео до мог унутрашњег упознавања – до мене саме.* Наводим још неке од оговора ученик на исту тему:

Интуиција је моћан инструмент који претвара наш живот у радосно и лако путовање.

Интуиција је остваривање снажне везе с природом и свемиром.

Интуиција је успостављање везе људског бића са самим собом.

Способност са којом се рађамо и она је за нас природно стање.

Она је духовна веза и комуникација са Вишим Ја.

Она је дубоко лична. Она је сопство.

Унутрашњи глас који нам говори јасно и једноставно, ако заиста слушамо.

Када се запитају о својим поступцима, млади запажају да многе ствари раде у животу јер су научени да тако треба, а не зато што то стварно желе. Претварају се у маске које им је друштво наметнуло и већина њих заборави своју праву суштину. Остају ту где јесу, јер то је нешто сигурно и познато. Заборављају да су живот, искрено постојање које се не може стрпати у неке ограничене речи или дефиниције (Фром, 1980). Млади се данас осећају прогнано из раја, осећају да су нешто драгоцену изгубили и ту креће потрага за повратком у то блажено стање пре *спознаје добра и зла*.

ЗАКЉУЧАК

Млади људи су рационална бића и треба да користе капацитете свог ума. Не постоји универзални рецепт за срећу, нити нешто што вас може учинити вечно задовољним. Уз помоћ нашег ума и рационализацијом и селекцијом спољашњих надражаја ми можемо анулирати већину депресивних и потиштених осећања која су производ реакције наших уверења и ставова. Што се среће тиче, ту млади морају да уче на сопственом примеру, те доводити себе у стања која их чине добро расположеним и задовољним.

Да би могли да се мењамо, прво морамо да се прихватимо онаквим какви јесмо. Живот је стална промена и, ако нешто вреди, мораћемо да платимо цену. Лоше ствари су понекад бесплатне, али добре нису никада. У разрешавању животних потешкоћа, превазилажењу изазова и разрешавању недоумица, потребно је да почнете и завршите анализом и разумевањем себе.

**#мратедабудетесрећни,#моратедабудетенајбољаверзијасебе,#моратедасеборит
езаостваривањесвојихснава**

Литература:

1. Aurelije, M. (2018). *Misli*. Beograd: Narodna knjiga.
2. Ber, U. , Ber, G. F. (2012). *Kako deca osećaju*. Beograd: Laguna.
3. Bergman, V. (2011). *Disciplina bez straha*. Beograd: Laguna.
4. Davirs, R. , Ginter, M. (2012). *10 najvećih zabluda o vaspitanju i šta možemo da uradimo bolje*. Beograd: Laguna.
5. From, E. (2015). *Umeće življenja*. Beograd: Nova knjiga.
6. From, E. (1980). *Imati ili biti?* Zagreb: Naprijed.
7. Grinspen, S. (2013). *Sigurno dete*. Beograd: Eduka.
8. Vajdijantan, S. (2018). *Antidruštvene mreže: kako nas Fejsbuk razdvaja i urušava demokratiju*. Beograd: Clio.
9. Keen, A. (2017). *Internet nije odgovor*. Zagreb: Lijevak

Ruža Jeličić,
Ivan Sarić Technical School, Subotica

SAMOMESEBI

(homage to the book by Marcus Aurelius Thoughts in the Education and Upbringing of Youth
in the 21st Century)

Summary: In addition to each of us represents a piece of the puzzle Cosmos, all live and in its internal energy universe. We can call it vibrational field of Being. Only when we accept ourselves as a whole, as we are, then we can change. It is extremely difficult for young people to understand and accept. What are the consequences of ignoring mental plan of personality? Are there any shortcuts to make up for lost? What can be done? The answers to these questions, I tried to find in the thinking of the Roman emperor Marcus Aurelius. The most important detail of the whole of this work is to convey the message that every young man wonderfully gifted and capable human being has a unique purpose in life to be shared with the world.

Keywords: young, self-knowledge, discipline, intuition

Рад је примљен 03. 01. 2020. године, а рецензиран 02. 05. 2020. године